

STRATEGIJA NOGOMETNO- DRUŠTVENE ODGOVORNOSTI

2023. - 2025.

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ.....	1
ODGOVORNOST GNK DINAMO U ZAJEDNICI.....	2
DOSADAŠNJI RAD GNK DINAMO.....	4
UVOD U STRATEGIJU.....	6
CILJEVI I MISIJA.....	8
PODRUČJA DJELOVANJA.....	9
I. Jednakost i uključivost.....	10
II. Antirasizam i antidiskriminacija.....	12
III. Zaštita i dobrobit djece i mladih.....	14
IV. Nogomet za sve.....	16
V. Zaštita okoliša.....	18

UVODNA RIJEČ

Nogomet je puno više od igre, utakmica, natjecanja, pobjeda i trofeja. Nogomet je savršena platforma i odličan alat putem kojeg zajedno možemo učiniti naše društvo boljim, pravednijim i inkluzivnijim za sve ljudi. Svako dijete kroz svoje odrastanje uči o tome koji su to ispravni oblici ponašanja, pozitivne društvene vrijednosti, društveno prihvatljivi obrasci ponašanja i kako jednog dana postati i biti kvalitetna osoba, poštivati druge, poštivati "fair play" u svakom aspektu života. U početku djeca to uče kroz odrastanje, odgoj, školovanje, razne zabavne i edukativne aktivnosti, sport i druge hobije, a sve to oblikuje njihove ličnosti, u čemu su im odrasli iz njihove okoline uzori. Kasnije, kao odrasli ljudi i kada su već formirane njihove ključne osobnosti, važno je nastaviti raditi na osobnom razvoju i cjeloživotnom poštivanju ispravnih i pozitivnih društvenih vrijednosti. I to pravilo vrijedi za svakoga od nas. Upravo te vrijednosti uključuju poštivanje svakog čovjeka, poštivanje jednakosti i ravnopravnosti, razumijevanje različitosti, toleranciju prema marginaliziranim društvenim skupinama te odgovornost svakog pojedinca u našoj zajednici na svim razinama.

Nogometni klubovi imaju veliku odgovornost u društvu, ali imaju i iznimno veliku društvenu moć. Osim što kao najtrofejniji hrvatski nogometni klub želimo biti najbolji na nogometnom terenu, jednako tako želimo biti predvodnik društveno odgovornog djelovanja na našim prostorima. Pozivamo tom prilikom druge nogometne i sportske klubove, sportske organizacije i udruge, ali i sve naše sugrađane, na aktivno djelovanje s jednim glavnim ciljem - kako bismo nogomet i društvo napravili što pristupačnijim za sve skupine u društvu: djecu, mlađe, osobe starije životne dobi, osobe s invaliditetom, pripadnike manjina po bilo kojoj osnovi. Glavna misija svih nas treba biti jasna i aktivna borba protiv rasizma, diskriminacije i bilo kojih drugih oblika netolerancije u društvu, na terenima i izvan nogometnih travnjaka.

Kroz suradnju s brojnim udrugama, uključivanje navijača i članova naše zajednice u rad kluba, uz pomoć i podršku medija, sigurno zajedno možemo napraviti naše društvo i nogomet otvorenijim, pristupačnijim i ugodnijim za svakog pojedinca.

Mirko Barišić

Predsjednik GNK Dinamo

ODGOVORNOST GNK DINAMO U ZAJEDNICI

Građanski nogometni klub Dinamo već niz godina aktivno djeluje u svojoj zajednici, ne samo lokalno već i na regionalnoj i nacionalnoj razini kako bi kroz svoje aktivnosti radio na promicanju jednakosti i jednakih mogućnosti u društvu općenito. Kroz svoje programe klub se ne fokusira isključivo na navijače, već i na kompletну zajednicu, djecu, mlade, obitelji, stariju populaciju, legende kluba i različite skupine u društvu.

Kroz niz pojedinačnih akcija, kampanji i programa te uz niz dugoročnih projekata klub želi sustavno raditi na promociji ljudskih prava, pozitivnih društvenih vrijednosti i ispravnih oblika ponašanja. Nogomet otvara razne mogućnosti upravo u tim segmentima te ima snagu premostiti razlike, diskriminaciju i druge oblike netolerancije u društvu.

Postoji nekoliko aktivnih kampanja koje klub provodi već niz godina. Od 2012. godine u provedbi je kampanja naziva "**Jednakost = Jedini izbor**" kroz koju klub u određenim periodima obilježava borbu protiv diskriminacije bilo koje vrste. Također, 2019. godine pokrenuta je kampanja "**Fair play na tribinama**" čiji je glavni cilj smanjenje upotrebe pirotehnike na nogometnim utakmicama i promocija pozitivnog navijanja, a o kojoj će više riječi biti kasnije u strategiji. Od drugih akcija i promotivnih kampanji s igračima prve momčadi klub kontinuirano provodi aktivnosti s pripadnicima različite nacionalnosti, vjere i rase, uz djecu iz Dinamove nogometne škole, nogometnice partnerskog kluba ŽNK Dinamo, druge zagrebačke sportaše i sportaše s invaliditetom.

Svih posljednjih godina uključivali smo svoju zajednicu u programe i projekte, ne samo u kontekstu nogometnih utakmica, već i u kontekstu integracije pojedinaca u nogomet i sport, i to radeći općenito na integraciji članova naše zajednice, građana i građanki u društvo. Također, **klub je od 2018. godine član međunarodne organizacije naziva European Football for Development Network** koja povezuje nogometne klubove i saveze te druge nogometne organizacije na razini Europe.

Ova mreža pruža podršku klubovima u provedbi projekata iz cijelokupnog područja društveno odgovornog djelovanja i promocije nogometa u svakom smislu. Glavni cilj rada mreže je poticanje svih članova na zajedničko korištenje energije nogometa za pozitivne promjene u društvu, naravno, u suradnji s drugim klubovima. Upravo zahvaljujući članstvu u navedenoj organizaciji GNK Dinamo imao je priliku sudjelovati na brojnim **međunarodnim radionicama i konferencijama** gdje je imao priliku i predstaviti svoj rad u tom području, dok je ujedno svako takvo sudjelovanje na stručnim skupovima omogućavalo stjecanje novih ideja za klupske projekte.

Kroz posljednjih više godina provodili smo razne programe borbe protiv rasizma i diskriminacije, sprječavanja nasilja i govora mržnje, promocije zdravog načina života među djecom i mladima, promocije ravnopravnosti spolova, podizanja svijesti o važnosti poštivanja različitosti po bilo kojoj osnovi, integraciju osobe s invaliditetom u nogomet i društvo. Od 2022. godine klub se okrenuo i aktivnom radu u području **zelenih politika** odnosno aktivnijoj brizi o očuvanju okoliša i održivom razvoju.

DOSADAŠNJI RAD GNK DINAMO

Uključivanje naše zajednice u sve aktivnosti, ne samo kroz omogućavanje dolazaka na utakmice Dinama, već i kroz uključivanje u druge aktivnosti kluba te u društvo općenito. Aktivnosti za **navijače, bivše igrače, djecu i mlade, pripadnike nacionalnih manjina, osobe s invaliditetom, brojne udruge i organizacije** koje djeluju u području društveno odgovornog djelovanja i humanitarnog rada.

KLUPSKI DUGOROČNI PROJEKTI

- Kampanja "Jednakost = Jedini izbor" od 2012. godine
- Momčad Dinamo Power Team od 2017. godine
- Sudjelovanje u projektu Special Power League od 2018. godine
- Kampanja "Fair play na tribinama" od 2019. godine

AKTIVNOSTI DRUGIH ORGANIZACIJA

- UEFA – sudjelovanje u svim aktivnostima u sklopu UEFA natjecanja
- EFDN (*European Football for Development Network*) – sudjelovanje u akcijskim tjednima "**EFDN More than football Action Weeks**"
- CAFE (*Centre for Access to Football in Europe*) – sudjelovanje u akcijskom tjednu "**CAFE Week of Action**"
- Hrvatski nogometni savez – sudjelovanje u svim aktivnostima na razini hrvatskog nogometa i hrvatske lige
- ECA (*European Club Association*) – praćenje svih smjernica kroz rad kluba te sudjelovanje u natječaju za najbolje društveno odgovorne projekte na razini Europe; do sada ostvarena dva uspjeha za projekt audio deskripcije 2018. godine u TOP 7 i 2022. godine u TOP 4 projekta

OSOBE S INVALIDITETOM

- Integracija u nogomet i društvo kroz dolaske na utakmice i ulaznice bez naknade
- Projekt audio deskripcije za slijepe i slabovidne navijače

OSTALE ZANIMLJIVE AKTIVNOSTI

- taktilni obilazak stadiona za slike navijače
- obilazak stadiona za osobe s invaliditetom
- promocija nogometa za mlade igrače kroz tradicionalni međunarodni juniorski turnir "Mladen Ramljak"
- nogometni treninzi za djecu s teškoćama u razvoju
- *meet & greet* druženja s igračima
- mogućnost volontiranja i honorarnog rada za osobe s invaliditetom
- partnerske suradnje s brojnim udrugama marginaliziranih društvenih skupina
- poslovna suradnja s ustanovom koja zapošljava osobe s invaliditetom
- poboljšanje pristupačnosti stadiona i usluga na stadionu za osobe s invaliditetom

UVOD U STRATEGIJU

Dugogodišnji rad kluba u području društveno odgovornog djelovanja rezultirao je pokretanjem nekoliko dugoročnih projekata na razini kluba, dok je 2019. osnovana i zaklada kluba, kao zasebno pravno tijelo, naziva **Zaklada Nema predaje** koja po svom statutu ima tri glavna područja rada – integracija osoba s invaliditetom u društvo, pomaganje na načelu socijalne solidarnosti i potpora mladim talentiranim sportašima.

Klub od 2015. godine unutar svog sustava ima **licenciranog časnika za gledatelje s invaliditetom**, osobu koja aktivno tijekom godine osmišljava i provodi projekte za navijače s invaliditetom, na utakmicama, ali i izvan nogometnog terena. Osoba zadužena za ovaj dio strategije tijekom godine provodi programe i aktivnosti u tom konkretnom području za osobe s invaliditetom.

Od 2022. godine klub unutar sustava ima i **licenciranog časnika za nogometno-društvenu odgovornost** što označava osobu koja donosi strategiju kluba, provodi aktivnosti i programe iz same strategije, koordinira sve druge društveno odgovorne projekte ili suradnje iz tog područja s drugim organizacijama na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini. Prošle godine funkcija licenciranog časnika za nogometno društvenu odgovornost uvedena je službeno od strane Hrvatskog nogometnog saveza kao dio licenciranja klubova.

GNK Dinamo kroz ovu će klupsku strategiju koja se odnosi na period od dvije godine, od siječnja 2023. do siječnja 2025. godine, aktivno raditi i dalje na ciljevima koji su već davno postavljeni kao jedini put koji vodi prema većoj jednakosti, jednakim pravima, jednakim mogućnostima i ravnopravnosti u našoj zajednici.

CILJEVI I MISIJA

OPĆI CILJEVI STRATEGIJE

- Osmišljavanje, koordinacija i provedba aktivnosti i projekata iz cjelokupne strategije s krajnjim ciljem integracije svih društvenih skupina u nogomet i društvo
- Promocija jednakosti, jednakih prava, ravnopravnosti i jednakih mogućnosti
- Suzbijanje rasizma, diskriminacije, nasilja, govora mržnje i drugih oblika netolerancije u nogometu i društvu
- Podizanje svijesti javnosti o važnosti tolerancije i razumijevanja
- Promocija nogometa, sporta i zdravog načina života u svim dobnim kategorijama
- Edukacija i zaštita djece i mladih u našoj zajednici
- Uključivanje socijalno ugroženih osoba iz naše zajednice u projekte bez obzira na socijalni status svakog pojedinca
- Stvaranje dugoročnih održivih projekata u svim područjima djelovanja strategije

MISIJA GNK DINAMO

- Uključivanje lokalne zajednice, navijača, djece i mladih, svih dionika kluba, sponzora, medija te ostalih zainteresiranih u sudjelovanje u projektima kluba
- Aktivnim radom biti uzor i primjer drugim sportskim klubovima i organizacijama u Hrvatskoj, regiji i na međunarodnoj razini
- Kroz nove inovativne i zanimljive aktivnosti i kampanje stvoriti temelje za dugoročne i održive društveno odgovorne programe s ciljem dobrobiti svih u našoj zajednici

PODRUČJA DJELOVANJA

I. Jednakost i uključivost

Osigurati da nogometna igra i nogomet na svim razinama budu dostupni svakom pojedincu iz naše zajednice te kroz uključivost stvoriti platformu koja će svakome osigurati jednaka prava i jednake mogućnosti sudjelovanja u sportu.

II. Antirasizam i antidiskriminacija

Bogatstvo nogometa, ali i našeg društva na razini cijelog svijeta upravo je u različitostima. Iz tog razloga važno je poštivati različitosti po bilo kojoj osnovi i omogućiti svima jednaka prava neovisno o nacionalnosti, boji kože, vjeroispovijesti, spolu, dobi ili drugim karakteristikama.

III. Zaštita i dobrobit djece i mladih

Svako dijete ima pravo rasti, razvijati se, obrazovati se i baviti se sportom u sigurnom, zdravom i pozitivnom okruženju. Velika je uloga klubova u osiguravanju tih uvjeta za svakog mладог sportaša, posebno unutar vlastitog sustava. Djeca moraju biti zaštićena od nasilja, diskriminacije i zlostavljanja, a trebaju imati mogućnost izražavanja vlastitih stavova.

IV. Nogomet za sve

Nogomet treba biti pristupačan svima koji žele sudjelovati kao igrači, nogometni djelatnici ili navijači, bez obzira na različitosti. Svi ljudi trebali bi imati jednak pristup nogometu. Nogometni klubovi imaju značajnu ulogu u omogućavanja bolje i veće pristupačnosti svim sadržajima u sklopu nogometne utakmice za svakog pojedinka, ali i kroz druge aktivnosti koje pojedini klub provodi u svojoj zajednici.

V. Zaštita okoliša

Svaki pojedinac može utjecati na pozitivne promjene u društvu pa tako i nogometni klubovi mogu utjecati na zaštitu i očuvanje okoliša. Klubovi i u tom segmentu mogu dati značajan doprinos kroz ekološku osviještenost, podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirode i kroz vođenje brige o održivom razvoju bez štete za okoliš.

I. JEDNAKOST I UKLJUČIVOST

Nogomet je **najpopularniji sport na svijetu**, a prate ga i u njemu uživaju sve društvene skupine. Upravo iz tog razloga nogomet mora biti pristupačan svima i mjesto gdje se svaki pojedinac osjeća sigurno i ravnopravno. Uloga klubova i drugih organizacija u sportu i nogometu je zaštititi ljudska prava, **uključiti sve društvene skupine u svoje aktivnosti**, posebno one marginalizirane, te brinuti o tome da se svaki pojedinac bez obzira na različitosti osjeća sigurno kroz sudjelovanje u nogometu, bilo kao igrač, trener, sudac, navijač, sportski djelatnik ili bilo tko drugi tko je aktivni član nogometnog svijeta.

GNK Dinamo donio je dokument naziva "**Izjava o predanosti zaštiti ljudskih prava**", a kontinuirano se zalaže za jednakost, jednaka prava, jednake mogućnosti i ravnopravnost u nogometu i društvu. U ovom pogledu nije važno primijeniti odredbe ovog dijela strategije samo na igrače, već i na sve druge pojedince, a to su djelatnici kluba, suradnici, poslovni partneri, predstavnici medija, organizacijsko osoblje i svi koji su uključeni u rad i aktivnosti nogometnih klubova općenito. Prije svega, osim konkretnih akcija, treba raditi na podizanju svijesti o važnosti jednakih prava i mogućnosti za sve ljude, što je utemeljeno i u Ustavu naše države, kao i u brojnim drugim aktima.

Nogomet mora biti **inkluzivan** odnosno mora biti uključiv za sve ljude koji žele sudjelovati zajedno s nama u nogometu, nogometnoj igri, aktivnostima i sadržajima koje možemo ponuditi u našoj zajednici.

U našem okruženju postoji čitav niz društvenih skupina koje su i danas nažalost **marginalizirane**, a koje imaju jednako pravo biti aktivni sudionici nogometa.

Od osoba s invaliditetom, pripadnika nacionalnih manjina, organizacija i udruga koje promiču ženska prava, osoba slabijeg socijalnog statusa i svi drugi koji bez obzira na to imaju pravo izraziti svoj identitet i ravnopravno sudjelovati u nogometu. U posebnom fokusu u posljednje vrijeme je sve veća **popularizacija nogometa za djevojčice i žene**, jer na našim prostorima još uvijek nažalost ne postoji apsolutna ravnopravnost u ovom području. Od igračica, trenerica, članica upravljačkih tijela, medijskih djelatnica, sutkinja, sve su to uloge na kojima se žene tek trebaju izboriti za ravnopravni status i ravnopravne pozicije.

Klub želi kontinuirano pomagati **razvoju i promociji ženskog nogometa**. Isto tako, želimo poticati djevojčice i djevojke na bavljenje nogometom te na taj način ukloniti razlike i diskriminaciju na temelju spola.

OPĆI I ŠIRI CILJEVI

1. Uključiti što više članova iz naše zajednice, a koji su pripadnici marginaliziranih skupina u rad kluba kao igrače, djelatnike i navijače
2. Promovirati toleranciju, poštivanje različitosti i promociju ravnopravnosti po bilo kojoj osnovi
3. Raditi aktivno na integraciji osoba s invaliditetom u nogomet u svakom smislu
4. Promovirati nogomet za žene kroz niz aktivnosti samostalno, ali i kroz suradnju sa ŽNK Dinamo kao partnerskim klubom
5. Raditi na suzbijanju predrasuda prema marginaliziranim društvenim skupinama kroz suradnju s lokalnim nevladinim organizacijama
6. Aktivo se povezati s Hrvatskim nogometnim savezom u kontekstu pružanja podrške postojećim programima i uključenja kluba u iste
7. Pružati financijsku podršku aktivnostima marginaliziranih društvenih skupina, udruga ili organizacija, u području koje se odnosi na nogomet, sport ili promociju jednakosti i jednakih prava

PREGLED POSTOJEĆIH AKTIVNOSTI

1. Kampanja za suzbijanje rasizma i diskriminacije "Jednakost = Jedini izbor"
2. Projekti namijenjeni integraciji marginaliziranih društvenih skupina u nogomet i društvo poput audio deskripcije nogometne utakmice za slijepu navijače, treninga za djecu s teškoćama u razvoju, obilaska stadiona za slijepu osobu i drugo

3. Individualni pristup suradnji s osobama s invaliditetom u području dolaska na utakmice Dinama na stadionu Maksimir
4. Implementacija tehničkih unaprjeđenja u području informiranja osoba s invaliditetom u našoj zajednici o radu kluba i mogućnostima koje im klub nudi, a s ciljem socijalne integracije
5. Suradnja sa ŽNK Dinamo tijekom godine kroz niz aktivnosti, kao i tehnička podrška klubu u kontekstu omogućavanja prostora i uvjeta za održavanje treninga i utakmica, uz finansijsku podršku

MJERLJIVI CILJEVI ZA VRIJEME TRAJANJA STRATEGIJE

1. Svake godine u suradnji sa ŽNK Dinamo napraviti veliku kampanju putem koje se promovira ravnopravnost spolova uz uključenje igračica i igrača oba kluba
2. Organizirati zajednički turnir za mlađe kategorije između GNK Dinamo i ŽNK Dinamo i to u kontekstu izmiješanih momčadi s ciljem promocije ravnopravnosti spolova
3. Organizacija obilaska stadiona Maksimir prilagođenog za osobe s invaliditetom
4. Raditi na povećanju broja osoba iz marginaliziranih društvenih skupina na utakmicama Dinama na stadionu Maksimir
5. Omogućavanje dodatnih aktivnosti s ciljem socijalne integracije poput volontiranja za članove marginaliziranih skupina, honorarnog rada ili stažiranja u sustavu kluba, a sukladno određenim kompetencijama
6. Pruziti finansijsku i tehničku podršku nevladinim organizacijama koje rade na integraciji romske populacije u društvo
7. Uključiti djecu izbjeglice u neke od programa kluba s ciljem omogućavanja bavljenja sportom za djecu iz izbjegličke populacije
8. Napraviti anketu unutar nogometnog kluba na temu zastupljenosti spolova na svim razinama – sve radne pozicije s ciljem uspostavljanja kvalitetnije rodne ravnopravnosti unutar kluba, sukladno stručnim kompetencijama
9. Otvoriti dijalog prema navijačkim skupinama, a koje se odnose na marginalizirane društvene skupine s ciljem kvalitetnije suradnje i veće uključenosti u aktivnosti kluba
10. Kroz posebne kampanje obilježiti Međunarodni dan ljudskih prava, Međunarodni dan osoba s invaliditetom, Međunarodni dan žena
11. Osmišljavanje aktivnosti za pripadnike marginaliziranih skupina u kontekstu zdravog načina života za osobe bez obrazovanja, žene, osobe bez zaposlenja, siromašne, starije osobe, osobe s invaliditetom i ostale koji su povremeno ili trajno marginalizirani

II. ANTIRASIZAM I ANTIDISKRIMINACIJA

KONTEKST

Unazad 15 godina intenzivno, a prije toga i periodično, klub je ulagao iznimne napore u **prevenciju i suzbijanje rasizma, diskriminacije i drugih oblika netolerancije u nogometu**. Rasizam i diskriminacija ne smiju imati mjesto u nogometu, sportu niti društvu općenito, a iako se protiv tih pojava naša zajednica bori na svim razinama, nogomet ipak nudi možda veći spektar alata i načina za uspješnu borbu. Nogomet, kao i svaki drugi sport, danas okuplja igrače i igračice **različitih nacionalnosti, boje kože, vjerske pripadnosti**, a različitosti su prisutne i kod nogometnih djelatnika, u upravljačkim strukturama, među navijačima. Važno je prije svega isticati važnost poštivanja različitosti u nogometu te među svima koji su dio nogometa.

Stotine tisuća navijača prati nogomet diljem Hrvatske, stotine tisuća ljudi pa i milijuna prati događaje iz svijeta nogometa putem medija i društvenim mreža, koje su u neprestanom rastu, a publika je nikad raznovrsnija. Hrvatska je u svijetu poznata kao nogometna zemlja. Iako je ujedno zemlja poprilično skromnog broja stanovnika u odnosu na druge europske države, a posebno zapadne, **svaki čovjek u našem društvu ima pravo na slobodu, jednakost, poštivanje ljudskih prava**. Tu leži snaga nogometa – pokazati kroz vlastite akcije da za diskriminaciju i rasizam po bilo kojoj osnovi nema mesta u nogometu.

BORBA NA TERENU I IZVAN TRAVNJAKA

Kroz nogometnu igru na terenu o tome tko je najbolji odlučuju igra, kvaliteta, rad, trud, pobjede i rezultati. U tome nije važno tko je kakve boje kože, nacionalnosti, podrijetla, rase, vjerskih opredjeljenja, i bilo što drugo što određuje svakog pojedinca. **Svi su jednaki na terenu**, a o njihovom uspjehu odlučuje samo njihov rad, prezentacija, igra, neovisno o svim tim različitostima. To je pravi primjer simbolike da svi ljudi u svakom dijelu naših života trebaju biti jednaki, imati jednaka prava i jednake mogućnosti.

STAV GNK DINAMO

GNK Dinamo i kroz domaće utakmice i domaća natjecanja, ali i na europskom planu kontinuirano iskazuje svoj stav o važnosti suzbijanja rasizma i diskriminacije, aktivno se uključuje u sve kampanje pokrenute od strane Hrvatskog nogometnog saveza, UEFA-e i drugih organizacija koje se bave tom tematikom, dok redovito samostalno provodi brojne aktivnosti i projekte.

U Hrvatskoj i u hrvatskom nogometu rasizam i diskriminacija nisu toliko česta pojava i postoje razni slučajevi kroz prošlost, međutim i bez obzira na to, treba aktivno raditi na suzbijanju tih pojava u potpunosti dok ne postignemo da su takva ponašanja **apsolutno neprihvatljiva** na svim razinama i dok ne postignemo to da zaista rasizma i diskriminacije više nema u nogometu.

ZAKONSKE ODREDBE

Svoje polazište ova društveno neprihvatljiva ponašanja imaju i u hrvatskim zakonima. Prema **Zakonu o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima** u protupravna ponašanja spadaju, između ostalog, i pokušaj unošenja, unošenje i isticanje transparenata, zastave ili druge stvari s tekstrom, slikom, znakom ili drugim obilježjem kojim se iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, vjerske, nacionalne, regionalne pripadnosti. Također, u zakonu je protupravno ponašanje pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti. Kazne za klubove u tim situacijama dosta su visoke, a iako klubovi aktivno rade na prevenciji takvih oblika ponašanja, ipak je to nešto što je društveno uvjetovano i za što će trebati puno vremena da se potpuno iskorijeni.

Rasizam ili diskriminacija u nogometu nisu tek neka rijetka i nevažna izolirana pojava te, iako nisu svakodnevni slučaj u hrvatskom nogometu, mogu imati **dalekosežne posljedice**. Od samog protupravnog ponašanja, povrede ljudskih prava onih koji su direktno ugroženi takvim ponašanjima pojedinaca ili skupine, kazne za nogometne klubove u vidu finansijskih iznosa, pražnjenja dijela stadiona, zabrane odigravanja utakmica pred gledateljima pa sve do izbacivanja ili suspendiranja klubova iz nogometnih natjecanja. Problem rasizma i diskriminacije iz tog je razloga iznimno važna tema. U društveno neprihvatljive oblike ponašanja pripadaju uz rasizam i diskriminaciju također upotreba pirotehnike, korištenje govora mržnje i nasilje, međutim svaka je od tih pojava zapravo jedna velika tema za sebe. Rasizam i diskriminacija u prvom redu narušavaju ljudska prava općenito i samo mukotrpnim radom moguće je voditi borbu na svim razinama.

ULOGA MEDIJA U BORBI PROTIV RASIZMA I DISKRIMINACIJE

Uloga medija u ovome je također velika. S pojavom društvenih mreža klubovi i savezi dobili su veću samostalnost u obavljanju javnosti, navijača i drugih organizacija o svom radu, aktivnostima, ciljevima, projektima. Ipak, mediji imaju ogromnu moć te su također važni u ovoj borbi jer imaju ogroman doseg u javnosti, okupljaju široku publiku te imaju **veliku ulogu u prenošenju informacija**. To znači da i medije treba aktivno uključiti u prevenciju i suzbijanje rasizma i diskriminacije, uključiti ih i pozvati na osudu svih društveno neprihvatljivih oblika ponašanja u nogometu. Istovremeno treba maksimalno **uključiti medije u društveno odgovorne kampanje** i promociju jednakosti i ravnopravnosti kao pozitivne aspekte strategije klubova.

DOSADAŠNJI RAD GNK DINAMO

GNK Dinamo od 2012. godine provodi kampanju "**Jednakost = Jedini izbor**", na utakmicama na stadionu Maksimir već niz godina provodi kampanju "**Ne nasilju, ne rasizmu**" promovirajući kampanju putem razгласa, ulaznica i drugih materijala, od 2019. godine provodi kampanju "**Fair play na tribinama**" s ciljem smanjenja upotrebe pirotehnike, govora mržnje, rasizma i diskriminacije na utakmicama, te u niz drugih akcija uključuje navijače, igrače, partnere, a sve s ciljem promocije pozitivnih društvenih vrijednosti.

Također, kroz svoj rad i akcije klub slijedi smjernice europskih i nacionalnih nogometnih organizacija te preporuke drugih nogometnih institucija i udruga. Klub je u jednu od akcija svojedobno uključio i Hrvatski crveni križ čime su ujedno promovirana i temeljna načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa poput **humanosti, nepristranosti, neovisnosti, dobrovoljnosti, jedinstva i univerzalnosti**.

GNK Dinamo, kao i svi drugi klubovi koji djeluju pod nadležnosti HNS-a, obavezni su pridržavati se svih akata, propisa i pravila koja se odnose na djelovanje kroz cijelu godinu, kroz sva natjecanja, ali i neovisno o samim natjecanjima i nogometnim utakmicama. Tako se GNK Dinamo pridržava i odredbi **Pravilnika o sigurnost na nogometnim utakmicama HNS-a** u sklopu kojih se ističe nulta tolerancija prema rasizmu kao najvećoj negativnoj pojavi u nogometu posljednjih godina na području Hrvatske.

HNS određuje i neke ustaljene **procedure** jednake za sve klubove i natjecanja pa tako svaki klub ima obavezu provedbe određenih stavki u slučaju pojave rasizma ili diskriminacije tijekom nogometnih utakmica – od upozorenja navijačima putem obavijesti spikera, do prekida utakmice na određeno vrijeme ili potpunog prekida utakmice u slučaju najviše razine kršenja pravila od strane navijača ili drugih sudionika nogometne utakmice.

Klub već dugi niz godina vrlo detaljno, pažljivo i konkretno radi na svim mjerama koje se odnose na sprječavanje takvog ponašanja, od organizacije **sigurnosnog aspekta utakmice na stadionu**, uspostavljanja obučene redarske službe koja može reagirati u slučaju potrebe za postupanjem, suradnje s predstavnicima policije uz klupskog povjerenika za sigurnost.

LICENCIRANJE KLUBOVA – HRVATSKI NOGOMETNI SAVEZ

S obzirom na to da je za potrebe licenciranja klubova za svaku novu natjecateljsku sezonu neophodno voditi brigu i o društveno odgovornom djelovanju klubova području prevencije rasizma i diskriminacije te drugih oblika netolerancije u nogometu, jasno je da su klubovi obavezni provoditi aktivnosti u tom području. Program i sve kampanje moraju biti **usklađene s UEFA-inim planom 10 točaka o rasizmu** koji usmjerava klubove na kvalitetne i korisne kampanje.

Unazad više godina GNK Dinamo aktivno je sudjelovao u svim kampanjama pokrenutim od strane HNS-a, kao na primjer kampanja "**Moja tribina**" u kojoj su sudjelovali igrači Dinama različite nacionalnosti, boje kože i rase, a kroz koju se sve ljudi pozivalo na tribine bez nasilja, rasizma, ksenofobije, istovremeno sigurne za sve posjetitelje. Glavni cilj kampanje bio je stvoriti pozitivno i sigurno ozračje na nogometnim utakmicama, kroz poruke igrača koji su idoli djeci, mladima, svim navijačima.

Kasnije je GNK Dinamo uz sudjelovanje igrača podržao i kampanju "**Svi smo jedna obitelj**" u kojoj su također sudjelovali igrači prve momčadi različite nacionalnosti, podrijetla, boje kože i vjere. U tri promotivna videa HNS-a sudjeluju igrači svih 10 klubova SuperSport Hrvatske nogometne lige te igrači Nogometnog kluba Parag za koji nastupaju pripadnici romske nacionalne manjine. Svatko je od igrača pripadnika 32 različite nacionalnosti poslao poruku na svom jeziku "Svi smo obitelj".

Kampanja je pokrenuta nakon što je Hrvatski nogometni savez upozorio na porast broja neprihvatljivih i diskriminatornih poruka kao i govora mržnje na tribinama. Pritom je predstavljena odluka Saveza da će novčana sredstva, prikupljena od kazni klubovima za rasizam i druge oblike diskriminacije, biti iskorištena u korist projekata prevencije neprihvatljivih ponašanja. GNK Dinamo rado se uključio u projekt na razini hrvatske lige te s ponosom sudjeluje u još jednoj takvoj akciji.

SURADNJA S MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

Suradnja s drugim organizacijama također je ono što GNK Dinamo prakticira svih posljednjih godina. Dinamo surađuje s organizacijama **UEFA, ECA, EFDN, CAFE, FARE**. Spomenimo uključivanje u poznati projekt FARE-a "**Football people**" kroz koji se promoviraju različitosti i poruka da nogomet treba biti dostupan svima, sudjelovanje u programu "**Show Racism the Red Card**", zatim suradnju sa **Svjetskom organizacijom Roma** čije je sjedište u Hrvatskoj i koja se niz puta povezala s klubom kroz razne akcije s ciljem suzbijanja rasizma, i povezivanje s manjim udrugama koje okupljaju pripadnike različitih nacionalnosti. Klub puno pažnje ulaže u brigu o igračima strancima pa su tako česte posjete veleposlanstvima njihovih zemalja, dolasci veleposlanika na utakmice, sudjelovanje igrača u aktivnostima udruga koje okupljanju pripadnike njihove nacionalnosti i slično.

RAD U NOGOMETNOJ ŠKOLI DINAMO

Kroz Nogometnu školu Dinamo također se s mladim igračima radi puno na pitanjima suzbijanja rasizma i diskriminacije te ih se od **malih nogu uči jednakosti i ravnopravnosti**. Kroz radionice, aktivnosti, rad s psiholozima, djecu se pokušava naučiti u ranoj dobi da je jako važno uvažavati druge, koliko je bitno poštivati različitosti te da budu uključivi i tolerantni u svojoj okolini. Nogometna škola okuplja preko 250 mladih igrača, a sustavno se radi u svim uzrastima, od najmlađe do najstarije kategorije odnosno juniora koji su na korak do profesionalnih karijera. Djecu se ujedno kroz prikaz dobrih i loših primjera uči o opasnosti rasizma i diskriminacije, vrijedanja i omalovažavanja, te ih se uči poštivanju svih ljudi bez obzira na različitosti.

Područje borbe protiv rasizma i diskriminacije obuhvaća širok broj tema te se svakako ovaj dio rada kluba ne odnosi samo na sprječavanje rasizma, već i na **suzbijanje bilo kojeg oblika diskriminacije** – prema boji kože, nacionalnosti, vjeroispovijesti, spolu, socijalnom statusu. GNK Dinamo u svom sustavu koji broji preko 400 osoba ima pripadnike različitih rasa i nacionalnosti, od igrača u nogometnoj školi, prvu momčad, djelatnike administracije... ideja kluba je omogućiti svakome u sustavu, navijačima, partnerima, pojedincima i organizacijama da se osjećaju jednako i ravnopravno.

POLAZIŠTE STRATEGIJE

Dinamov rad oduvijek je polazište imao u jednom od ključnih dokumenata kojim se jamči poštivanje ljudskih prava, a to je **Ustav Republike Hrvatske, kao i Ustavno određenje** kojim se društvo jasno očituje o absolutno izjednačenim pravima svakog pojedinca, bez obzira na rasnu, vjersku, spolnu ili bilo koju drugu različitost. GNK Dinamo prema Ustavu RH te po svim drugim, kaznenim odredbama naše države, aktima, planom i projektima želi poticati na svijest o različitosti i važnosti jednakosti.

GNK Dinamo najtrofejniji je nogometni klub u Hrvatskoj, a uspjehe niže i na domaćem i na europskom planu iz sezone u sezoni. Klub je tako ujedno promotor naše zajednice, grada Zagreba, Hrvatske diljem Europe, što znači da imamo širok prostor dijeliti ideju vlastitih društveno odgovornih projekata, a koji uključuju poruke jednakosti i ravnopravnosti. Upravo u tome leži dodatni razlog zbog čega Dinamo sustavno radi na **promociji jednakosti te na suzbijanju rasizma i diskriminacije**, kroz vlastiti sustav prema navijačima i javnosti.

Klub kontinuirano provodi aktivnosti i projekte na samom stadionu, u lokalnoj zajednici, među djecom, unutar prve momčadi i na razini radne zajednice. Isto tako, redovito samostalno pokreće razne projekte te je idejni tvorac većine postojećih projekata u Hrvatskoj, ali i na razini Europe. Svijest o važnosti borbe protiv rasizma i diskriminacije na prostoru naše regije i dalje raste polako, ali ide u dobrom smjeru.

U sklopu "**Programa za prevenciju i sprječavanje nasilja, rasizma i drugih oblika netolerancije u nogometu**" GNK Dinamo nastavlja s aktivnostima za promociju ispravnih i pozitivnih oblika ponašanja i vrijednosti. Jedan dio aktivnosti namijenjen je direktno suzbijanju rasizma i diskriminacije, dok je drugi

proaktivni dio programa promocija pozitivnih oblika ponašanja, jednakosti i ravnopravnosti.

Nogometni klubovi, igrači i djelatnici u nogometu imaju niz mogućnosti kroz koje mogu aktivno raditi na **boljitu naše zajednice** u svakom smislu. Od akcija za prevenciju diskriminacije, rasizma, netolerancije, do aktivnosti s ciljem promocije jednakost, jednakih prava i ravnopravnosti.

OSOBE S INVALIDITETOM – STOP DISKRIMINACIJI

Puno pažnje GNK Dinamo već niz godina pridaje još jednoj važnoj društvenoj skupini, a to su **osobe s invaliditetom**. Klub ih želi uključiti u aktivnosti, programe i projekte ne samo kao navijače već i kao naše sugrađane, suradnike i partnere.

Dinamo je niz godina usko surađivao s međunarodnom organizacijom **Centre for Access to Football in Europe** koja kao partner UEFA-e pomaže klubovima u integraciji osoba s invaliditetom u nogomet, ali i u stvaranju i u unaprjeđenju pristupačnosti infrastrukture, stadiona, nogometnih terena i ostalih prostora. Za aktivnost kluba naziva "**VIP doživljaj utakmice za odrasle navijače s intelektualnim teškoćama**" provedenu 2018. godine dobivena je nagrada CAFE-a u kategoriji najbolje europske inicijative u području socijalne integracije osoba s invaliditetom.

OPĆI I ŠIRI CILJEVI

1. Nastaviti provoditi dugoročne projekte kluba u području borbe protiv rasizma i diskriminacije te se uključiti u lokalne i nacionalne akcije
2. Osmisliti nove projekte i inovativne programe kluba s ciljem suzbijanja rasizma i diskriminacije u našem društvu uz igrače, radnu zajednicu, nogometnu školu, partnera kluba, navijače i članove lokalne zajednice
3. Pružanje podrške žrtvama rasizma i diskriminacije
4. Educiranje djece iz vlastitog sustava, odnosno nogometne škole, a zatim i djece u našoj lokalnoj zajednici o važnosti ravnopravnosti i poštivanja različitosti od malih nogu

PREGLED POSTOJEĆIH AKTIVNOSTI

1. Kampanja "Fair play na tribinama"
2. Pojedinačne akcije i aktivnosti s ciljem suzbijanja rasizma kroz samostalnu provedbu ili u suradnji s nogometnim organizacijama u Hrvatskoj i inozemstvu, kao i s brojnim udrugama koje se bave suzbijanjem rasizma i diskriminacije
3. Paket mjera koje se provode za vrijeme utakmica GNK Dinamo na stadionu Maksimir kroz poštivanje zakonskih odredbi, mjera iz propisa Hrvatskog nogometnog saveza te uz pojedinačne akcije i kampanje, uz detaljno praćenje svakog projekta na utakmicama – kroz poruku za spikera, pripadajuće multimedijijske sadržaje, vizuale i oglasna rješenja
4. Vizualni identitet klupske kampanje u ovom području – promotivni sadržaji na ulaznicama, akreditacijama i drugim službenim materijalima kluba
5. Edukativni materijali za djecu – slikovnica i bojanka iz kampanje "Fair play na tribinama" koje klub distribuiru bez naknade djeci i mladima u sklopu klupskih evenata i drugih događaja kluba
6. Suradnja sa Zakladiom Nema predaje u dijelu ove stavke strategije te podrška zakladi u komunikacijskoj i medijskoj strategiji i provedbi svakog projekta iz područja koje obuhvaća borbu protiv rasizma i diskriminacije

MJERLJIVI CILJEVI ZA VRIJEME TRAJANJA STRATEGIJE

1. Nastaviti provoditi kampanju "Fair play na tribinama" uz jasniju analizu provedbe i uspješnosti kampanje, u odnosu na ranije sezone i druge elemente analize te raditi na poboljšanju projekta
2. Nastaviti s politikom kluba blokiranjem rasističkih, uvredljivih, diskriminirajućih komentara na svim službenim kanalima kluba – na web stranici i društvenim mrežama

3. Uključiti što veći broj djece, mladih i odraslih pripadnika različitih nacionalnih manjina, udruga i organizacija čiji su članovi osobe različitih rasa, nacionalnosti, vjeroispovijesti u aktivnosti kluba za vrijeme trajanja strategije kroz aktivnosti na utakmicama i u slobodno vrijeme
4. Kroz suradnju s udrugama nacionalnih manjina stvoriti nogometni stadion na kojem nastupa GNK Dinamo ugodnim, pristupačnim i sigurnim mjestom za sve ljudе, bez obzira na različitosti te povećati broj pripadnika različitih društvenih skupina, posebno manjina, na utakmice Dinama za vrijeme trajanja strategije
5. Nastaviti provoditi radionice za djecu unutar sustava Nogometne škole Dinamo na temu antirasizma i suzbijanja diskriminacije
6. U aktivnosti iz ovog područja uključiti roditelje s ciljem boljeg razumijevanja problematike
7. Održati radionice na razini kluba, nogometne škole i radne zajednice na temu važnosti poštivanja različitosti i ravnopravnosti
8. Organizirati konkretnе aktivnosti za igrače prve momčadi, igrače nogometne škole, članove stručnih stožera ili djelatnike pripadnike drugih nacionalnih manjina, druge rase ili vjeroispovijesti u suradnji s organizacijama iz pripadajućih područja
9. Nastaviti provoditi kampanju kluba "Ne nasilju, ne rasizmu!" uz implementaciju novih aspekata kampanje poput ambasadora – igrača iz prve momčadi, mladih igrača iz nogometne škole različitih nacionalnosti i rase, ili sportaše drugih sportova na razini Zagreba
10. Nastaviti provoditi klupsku kampanju "Jednakost = Jedini izbor" kroz uključivanje prve momčadi, ŽNK Dinamo, djece iz nogometne škole i drugih sportaša
11. Smanjiti broj utakmica Dinama na kojima navijači koriste pirotehnička sredstva te posljedično smanjiti novčane kazne za klub

KAMPANJA "FAIR PLAY NA TRIBINAMA"

GNK Dinamo i Zaklada Nema predaje provode projekt naziva "***Fair play na tribinama***" kako bi se zajedničkim naporom kluba, zaslade i navijača smanjila upotreba pirotehnike na stadionu, a kroz humanitarni karakter ujedno i pomoglo onima kojima je pomoći najpotrebnija. Ovo je prvi projekt toga tipa na ovim prostorima i na razini Europe. Prvo izdanje klub je provodio u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem u sezoni 2019/20., dok je u drugom izdanju u sezoni 2022/23. partner kampanje Zaklada Nema predaje.

Upotreba pirotehnike iznimno je opasna te može ugroziti sve prisutne na nogometnoj utakmici – navijače, djecu, igrače, djelatnike, predstavnike medija, službene osobe, odnosno može uzorkovati ozljede bilo kome od sudionika sportske priredbe. Iz tog razloga želimo pozvati sve navijače na **pozitivno navijanje i pozitivno ponašanje** na utakmicama Dinama u novoj sezoni.

Nakon svake službene utakmice u sezoni 2022/23. u kojoj GNK Dinamo ne bude kažnjen od strane nadležnih nogometnih tijela za ponašanje svojih navijača koje uključuje upotrebu pirotehnike, korištenje rasizma, govora mržnje i diskriminacije, **klub će izdvojiti određeni novčani iznos za potrebe djece, mladih i socijalno ugroženih** – 1.327,00 Eura za svaku utakmicu HNS natjecanja te 5.000,00 Eura za svaku UEFA utakmicu. Na kraju prvog dijela sezone GNK Dinamo izdvojena će novčana sredstva donirati Zakladi Nema predaje koja će zatim javnim putem i u skladu s jasno određenim kriterijima **kroz natječaj prema odabiru komisije dodijeliti prikupljeni novac udrugama** koje skrbe o djeci i mladima te socijalno ugroženim skupinama.

ČETIRI GLAVNA CILJA KAMPANJE

1. Raditi na **smanjenju upotrebe pirotehnike od strane navijača** na utakmicama Dinama na stadionu Maksimir i na gostujućim utakmicama te uz to prevencija korištenja rasizma, diskriminacije i govora mržnje od strane navijača. Ta su ponašanja već svedena na minimum, međutim ulaze u našu kampanju. Ovo je glavni cilj kampanje jer korištenje pirotehnike može ugroziti ljudsko zdravlje, a upotreba pirotehnike prema hrvatskim zakonima je zabranjena
2. **Promovirati pozitivno, fer, korektno i sportsko navijanje** među navijačima svih kategorija – djeca, roditelji, stariji navijači, ultras grupe
3. **Educirati djecu o ispravnim oblicima ponašanja** od malih nogu – pozitivno navijanje, korištenje navijačkih rekvizita poput zastavica, šalova itd., pjevanje pozitivnih navijačkih pjesama; promocija ovog cilja uz bojanku i slikovnicu za djecu koje promoviraju pozitivno navijanje na utakmici, a koje su dostupne i u digitalnom obliku
4. **Izdvajanjem novčanih sredstava** za svaku utakmicu koja prođe bez kazne pokazati da je klub spreman izdvajati novčana sredstva, ali u humanitarne svrhe – umjesto za kazne **novac doniramo udrugama**

CILJANE SKUPINE

1. **Navijači** – ultras grupa, kroz indirektnu komunikaciju i poruke kampanje jer je pirotehnika još uvijek sastavni dio navijačkih koreografija na ovim prostorima i prestanak upotrebe pirotehnike je dugoročan proces na razini cijelog društva
2. **Djeca i mlađi** – direktna komunikacija navedenih pozitivnih poruka i primjera te educiranje od rane dobi; iz tog razloga djeca su uključena i u promotivni dio kampanje

Humanitarni dio kampanje uveli smo kako bismo pokazali spremnost kluba da novčana sredstva umjesto za kazne donira onima koji trebaju pomoći u našoj zajednici i to transparentno putem javnog natječaja – udruge se biraju po područjima rada, ono što odgovara programima zaklade, većinom one koje se bave promocijom sporta i nogometa, pomaganjem djeci i osobama s invaliditetom, socijalnom solidarnosti, suzbijanjem diskriminacije i rasizma. U prvoj kampanji kroz cijelu sezonu 2019/20. udrugama je donirano 248 tisuća kuna odnosno 32.915,00 Eura, dok je u prvom dijelu aktualne kampanje putem natječaja organizacijama donirano 135 tisuća kuna odnosno 17.917,00 Eura.

Klub je svjestan da je pirotehnika, koliko god je opasna za ljudе, **dio identiteta navijačkih skupina** u našem dijelu Europe te da je to sasvim drugačije u odnosu na zapadni dio Europe, npr. Englesku, gdje je sve zakonski drugačije regulirano pa samim time nema upotrebe pirotehnike na utakmicama. Nama je cilj osvijestiti javnost o mogućim posljedicama korištenja pirotehnike jer u svakom trenutku nešto kod korištenja može poći krivo. S druge strane, **želimo poticati druge navijačke opcije – koreografije, zastavice, navijanje bez pirotehnike, pozitivnu podršku igračima te učiti djecu da su upravo to ispravni oblici ponašanja.** Kampanju nismo željeli provesti na represivan način zabranama i sankcijama jer se radi o navikama u nogometu i navijačkoj subkulturi na ovim prostorima koja je duboko usađena u navijačke skupine i trebat će vremena da se polako promijeni svijest ljudi općenito, u smislu sigurnosti, zdravlja i zakona. Mi kampanjom želimo pokušati smanjiti upotrebu pirotehnike, uz svijest da je nemoguće i nerealno potpuno suzbiti upotrebu, dok ujedno želimo educirati djecu o drugim pozitivnim oblicima navijanja. Na kraju dodan je humani dio priče – donacije iznosa koje klub izdvoji kada na utakmicama nema pirotehnike, rasizma i govora mržnje.

III. ZAŠTITA I DOBROBIT DJECE I MLADIH

Nogometna škola Dinamo jedna je od najuspješnijih akademija za rad s mladim igračima u svijetu te je iznimno cijenjena u nogometnom i društvenom svijetu, ne samo u Hrvatskoj i regiji, već i na razini Europe i svijeta. Svaki klub i svaka nogometna škola kao najglavnije i najsjetljive postulate trebaju imati skrb i **dužnost za razvitak mladih igrača uz ispunjavanje svih preuvjeta za njihov odgoj.**

Dinamova škola posebna je po tome što je kroz zadnjih gotovo 100 godina otkrila mnoge talente, utjecala na razvoj brojnih nogometnih karijera, stvorila sjajne igrače, ali i dala prostor upravo tim igračima da se jednog dana vrate u sustav kluba te da svoje stečeno znanje i iskustvo prenose na mlađe uzraste. Svojevrstan je to **spoj mladosti i iskustva** na način da najmlađi danas imaju priliku raditi upravo s onima koji su u samim počecima ili rano u nastajanju škole bili na njihovom mjestu, kretali u svoje igračke i trenerske karijere.

Rad u školi organiziran je tako da svaka kategorija ima svoje trenere, a zajednički im je cilj osposobiti što više darovitih igrača za prvi sastav, ali ih istovremeno učiti društveno prihvatljivim oblicima ponašanja i ispravnim životnim vrijednostima.

ASPEKTI RADA U DINAMOVOM ŠKOLI

Sustav Dinamove škole usmjeren je kroz rad s djecom uz fokus na njihovo **zdravlje, sigurnost i dobrobit** u svakom smislu. Poseban naglasak stavlja se na zdravstvenu zaštitu djece po pitanju njihovog **fizičkog i mentalnog zdravlja** kako bi se mogli i znali nositi sa svim zadacima koji su postavljeni pred njih kroz privatni život, školovanje i nogomet. Sukladno tome nogometna škola osigurava sistematske preglede te različite vrste edukacija, primjerice o prevenciji ozljeda, važnosti oralne higijene, zdrave prehrane i slično. Unutar sustava škole postoji suvremeno opremljena ambulanta u kojoj rade visoko specijalizirani liječnici, fizioterapeuti i kinezioterapeuti. Po pitanju mentalnog zdravlja škola provodi sustavne radionice putem vlastite psihološke službe koja brine o očuvanju i prevenciji mentalnog zdravlja djece te o poboljšanju kvalitete njihovog života

Kako bi sustav unutar nogometne škole mogao funkcionirati na svim razinama, uspostavljena su pravila i procedure u vidu **Kodeksa djelatnika, igrača i roditelja**. Svaki dokument formiran je zasebno te ima za cilj regulirati sva prava koja se odnose mlade igrače i njihovo sudjelovanje unutar nogometnog kluba, pravila koja se odnose na postupanje roditelja djece koja su igrači unutar sustava Dinama te **pravilnik o ponašanju trenera i drugog stručnog osoblja** koje na svakodnevnoj razini radi, surađuje s djecom te koji bi toj djeci, mladim igračima svih kategorija, kroz njihovo odrastanje i nogometni put trebali istovremeno biti treneri, učitelji, odgajatelji i na kraju – uzori u ponašanju.

KODEKS NOGOMETNE ŠKOLE

Sukladno Kodeksu treneri i stručni suradnici obavezni su držati se pravila ponašanja kojima su regulirana prava djece te se prema svakom igraču i djetetu odnositi s poštovanjem i uvažavanjem. Uz trenere i stručne suradnike škola provodi edukacije za igrače od najmanje dobi na temu **fair play ponašanja, primjerenog sportskog ponašanja te ih uči pozitivnim životnim vrijednostima**.

Osim brige o sportskom razvoju djece, Dinamova škola usmjerena je i na **školski razvoj mladih igrača** pa u skladu s time postoji usklađenost treninga i školskih obaveza kako se iste ne bi preklapale u terminima. Organiziranjem jutarnjih i popodnevnih treninga osigurava se svakom djetetu nesmetano pohađanje škole i izvršavanje školskih obaveza, kao i važnost odmora i slobodnog vremena. Kroz školu se u svim uzrastima promiče **odgovorno, poticajno i nenasilno roditeljstvo** kroz radionice s roditeljima, individualne razgovore, preventivne razgovore i svakodnevnu komunikaciju.

Djeci iz obitelji **slabijeg socijalno-ekonomskog statusa** osigurana je besplatna prehrana u klupskom restoranu na svakodnevnoj razini te su oslobođena plaćanja mjesecne članarine.

U sustavu škole, kroz rad s djecom poštuje se **kulturna, religijska i etička pripadnost djece**, strogo je zabranjen bilo kakav vid diskriminacije na osnovi rase, boje kože, spola, vjere, mišljenja, nacionalnog, etičkog ili društvenog podrijetla ili na osnovi bilo koje druge različitosti. Treneri i druge stručne osobe potiču razvoj djece u svim segmentima, tjelesni kroz treninge, emotivni i psihosocijalni kroz rad sa psihologom, društveni i kulturni kroz zajedničke odlaske u kino, kazalište, gledanje filmova, posjet muzejima.

Djecu se potiče na **slobodno izražavanje mišljenja**, asertivnu borbu za ostvarivanje svojih prava i rješavanje svih pitanja koja utječu na njihov život te na važnost poštivanja prava drugih. U sustavu nogometne škole poštuju se prava o zaštiti osobnih podataka te su načela zaštite osobnih podataka jasno istaknuta na web stranici škole.

Cilj rada u nogometnoj školi na svim razinama je osigurati sve uvjete za **optimalan razvoj mladih igrača u sportskom segmentu, ali i kroz razvoj životnih vrijednosti i vještina**. Dobrobit djeteta je na prvom mjestu, a u radu se potiče razvoj njihovih kapaciteta i sposobnosti kako bi svako dijete uspjelo ostvariti svoje potencijale u punom kapacitetu. Aktivnosti s djecom planiraju se i organiziraju na način da se svaki rizik svede na minimum, u kontekstu sigurnosti terena, prijevoza na utakmice i turnire, smještaja, zaštitarske službe i mjera sigurnosti na utakmicama i slično.

SMJEŠTAJ ZA MLADE IGRAČE

GNK Dinamo osigurao je smještaj za mlade nogometare koji prema određenim postavljenim kriterijima imaju pravo korištenja prostora unutar Dinamove kuće za igrače iz nogometne škole. U kući koja se nalazi u blizini stadiona Maksimir i nogometne škole pravo boravka imaju djeca prema kriteriju lokacijske

dislociranosti, odnosno djeca koja inače žive u mjestima i gradovima udaljenim od Zagreba u tolikoj mjeri da ne bi bili u mogućnosti svakodnevno putovati na treninge. U Dinamovoju kući boravi otprilike oko 10 mladih igrača u kontinuitetu. GNK Dinamo preuzeo je na sebe sve troškove tako da **djeca i roditelji za njihov boravak i život u kući nemaju nikakve financijske obaveze**. Klub pokriva režijske troškove, kućanske potrepštine, obroke, uz svakodnevni nadzor trenera iz Dinamove škole i psihologinje koji im pružaju podršku u svakodnevnim aktivnostima, učenju, kuhanju, pospremanju i svemu ostalom izvan nogometnih aktivnosti.

Određeni dio mladih igrača koji također ulaze u navedenu skupinu smješteni su u učeničke domove u Zagrebu, a radi se o otprilike pet igrača godišnje. GNK Dinamo za te igrače također pokriva troškove smještaja u učeničkom domu kroz stipendije.

OPĆI I ŠIRI CILJEVI

1. Osigurati da je sudjelovanje djece u nogometu sigurno i pozitivno iskustvo na svim razinama
2. Osigurati interno educiranje djece o svim važnim aspektima po sportskom, obrazovnom i bilo kojem drugom kriteriju
3. Omogućiti svakom djetetu potrebnu stručnu pomoć u slučaju bilo kakve problemske situacije za vrijeme svih aktivnosti koje se provode na razini nogometne škole
4. Osigurati jasna pravila za sve polaznike nogometne škole, ali i jasan i precizan postupak prijavljivanja incidenata koji će djetetu koji prijavljuje eventualni incident jamčiti sigurnost, zaštitu identiteta, dobrobit i svaku potrebnu pomoć bez ikakvih ograničenja.

5. Uključiti aktivno roditelje u kompletan rad s djecom, a koji se odnosi na svu edukaciju, radionice i sadržaje iz slobodnog vremena, koji se ne odnose na nogometne treninge i stručni dio rada s djecom
6. Educirati djecu o važnosti suzbijanja nasilja u nogometu, o važnosti fair play ponašanja unutar nogometne škole, vlastite momčadi, prema protivničkoj ekipi te prema svim drugim osobama s kojima se susreću u nogometnoj školi, kroz obavezno školovanje i u životu općenito

PREGLED POSTOJEĆIH AKTIVNOSTI

1. Nogometni rad s djecom – treningi, utakmice, turniri kroz apsolutnu posvećenost svakom djetetu pojedinačno te kao momčad od strane svakog trenera i drugih stručnih djelatnika škole
2. Edukacija djece izvan nogometnih terena – sastanci, razgovori, radionice i bilo koja druga stručna pomoć koja je potrebna svakom mladom igraču
3. Školovanje – praćenje i podrška svakom igraču u obaveznom školovanju, uz moguću assistenciju u postizanju školskih uspjeha, prevladavanju izazova i pomaganje u nastavi
4. Edukacija trenera i stručnih osoba – radionice, edukacije, konferencije na razini Hrvatske, regije, Europe i svijeta, sudjelovanje trenera na nogometnim kampovima diljem svijeta s ciljem formiranja najstručnijeg osoblja koje će uz stručno znanje znati kako se poštujući ispravne i pozitivne društvene vrijednosti dostojanstveno ophoditi prema djeci
5. Socijalna osviještenost – za djecu iz obitelji slabijeg socijalno-ekonomskog statusa osigurane su neke povlaštene stavke poput besplatne prehrane u klupskom restoranu, mogućnosti djelomične ili potpune subvencije članarine u nogometnoj školi, popust na članarinu za obitelji iz kojih je nekoliko djece u statusu polaznika nogometne škole, besplatne opreme i slično, stipendije za igrače
6. Pozitivne društvene vrijednosti – obaveza poštivanja različitosti, različitih mišljenja, suzbijanje diskriminacije i rasizma te borba za jednakost, jednaka prava i jednake mogućnosti na razini kompletne nogometne škole na svim razinama i to u svim skupinama od djece/igrača, preko trenera i drugih stručnih djelatnika, roditelja i vodstva nogometne škole
7. Fair play na travnjaku i izvan nogometnog terena – učenje mladih igrača fair play ponašanju na nogometnom terenu, ali i izvan travnjaka prema suigračima, igračima protivničkog kluba, djelatnicima, roditeljima i prijateljima te općenito kroz život; uključivanje igrača u kampanje kluba na temu fair play ponašanja

8. Otvorena škola – promocija sporta i zdravog načina života za svu djecu, neovisno o njihovim kompetencijama ili potencijalu za bavljenje nogometom u natjecateljskim kategorijama s ciljem promocije tjelesne aktivnosti za djecu
9. Kulturno obrazovanje i zajedništvo – provedba čitavog niza aktivnosti s ciljem zbližavanja igrača, trenera i djelatnika kroz odlaske na razne društvene i kulturne događaje tijekom godine u slobodno vrijeme
10. Zaštita osobnih podataka i sigurnost djece u svakom smislu – od osobne sigurnosti, zaštite od nasilja, diskriminacije ili drugih oblika netolerancije u nogometnoj školi, poštivanja osobnog integriteta svakog djeteta do digitalne sigurnosti i educiranja o važnosti opreza na društvenim mrežama koje su sastavni dio današnjih mlađih naraštaja i utječu na njihovu svakodnevnicu

MJERLJIVI CILJEVI ZA VRIJEME TRAJANJA STRATEGIJE

1. U sklopu strategije kontinuirano usavršavati kodeks ponašanja za nogometne djelatnike koji rade s djecom
2. Osigurati da svi djelatnici sudjeluju u dodatnoj edukaciji na temu prava i sigurnosti djece i mlađih u sklopu obavljanja njihovog trenerskog posla
3. Održavati radionice o suzbijanju rasizma, diskriminacije i drugih oblika netolerancije na svim razinama škole – za djecu svih uzrasnih kategorija prilagođene njihovoј dobi, za roditelje djece svake momčadi, za trenere i ostalo stručno osoblje, za vodstvo škole
4. Organizirati konkretne akcije s mladim igračima s ciljem suzbijanja vršnjačkog nasilja odnosno s ciljem podizanja svijesti o važnosti prevencije nasilja među djecom, u bilo kojem obliku, ponajprije kroz fair play i pozitivne aktivnosti za djecu kroz koje će mlađi igrači učiti što su ravnopravnosti, različitosti, tolerancija i pozitivno ponašanje
5. Organizirati radionice za djecu i roditelje na temu digitalne sigurnosti, digitalnog nasilja i opasnosti društvenih mreža, a s ciljem zaštite mlađih igrača iz sustava naše škole
6. Uključiti se u sve akcije i programe na razini lokalne zajednice i društva koje za cilj imaju zaštitu djece, dobrobit mlađih igrača, promociju zdravlja i bavljenja sportom za djecu
7. U projekte i aktivnosti uključiti što više igrače prve momčadi Dinama kao uzore djeci

IV. NOGOMET ZA SVE

GNK Dinamo već niz godina posebnu pozornost pridaje osobama s invaliditetom te se zalaže za **suzbijanje diskriminacije prema osobama s tjelesnim ili intelektualnim teškoćama**. Klub kroz razne aktivnosti pokušava raditi na integraciji osoba s invaliditetom u nogomet. Od 2013. godine prema UEFA-i za sve klubove postoji obaveza imenovanja osobe koja obavlja funkciju časnika za gledatelje s invaliditetom, a upravo ta osoba vodi klupski program mjera i aktivnosti za integraciju osoba s invaliditetom u nogomet i društvo. Dinamo pokušava uključiti osobe s invaliditetom ne samo u utakmice i dolazak na stadion, već i kroz niz drugih akcija i aktivnosti s ciljem općenite integracije u društvo, socijalne uključenosti i ostvarivanja veće samostalnosti.

Osim **poboljšanja infrastrukture** stadiona Maksimir s početkom 2013. godine kada je napravljena adaptacija stadiona i kada je izgrađen podest za osobe u invalidskim kolicima, te uz konstantno traženje načina za poboljšanje svih aspekata boravka osoba s invaliditetom na stadionu, Dinamo ulaže i u **izgradnju osobnog odnosa s pojedincima i udrugama osoba s invaliditetom**. Uz osoban pristup i komunikaciju sve je više navijača s invaliditetom na utakmicama Dinama čime se dugoročno radi na sve većoj integraciji djece i odraslih s invaliditetom, sport i društvo općenito. Unazad zadnjih osam godina klub je puno uložio u razvoj pristupa prema toj društvenoj skupini, sve se više otvorio udrugama i organizacijama s ciljem raznih suradnji pa tako brojka osoba s invaliditetom koja je prije desetak godina bila svega nekoliko navijača s invaliditetom na stadionu, danas na velikim utakmicama zna iznositi preko 130 osoba.

Naravno, osim dovođenja na utakmice Dinama odnosno omogućavanja jednakog pristupa utakmicama za navijače s invaliditetom neovisno o njihovom invaliditetu, klub želi kroz suradnje s udrugama, pokretanje nekih inovativnih projekata i aktivnosti te uvođenje određenih programa po prvi put u Hrvatskoj **biti uzor svima i pokazati da se uz minimalna ulaganja, trud i želju za pomaganjem može puno toga promijeniti na bolje**.

Primjer je projekt **audio deskripcije nogometne utakmice** koji je GNK Dinamo pokrenuo kao prvi sportski klub u Hrvatskoj i našoj regiji, a koji je danas postao prepoznatljiv i popularan projekt na europskoj razini.

Tu je zatim i **trening za djecu s teškoćama u razvoju i promocija zapošljavanja osoba s invaliditetom**. Dinamo sustavno svake godine kroz svoje aktivnosti poziva sve klubove i organizacije da, sukladno svojim mogućnostima, aktivno u svoj rad uključe djecu, mlade i odrasle osobe s invaliditetom. Svim osobama s invaliditetom koje vole Dinamo i plavu boju želimo omogućiti jednaka prava i jednak pristup utakmicama, nogometnom stadionu i sportskim sadržajima. Smatramo da svi ljudi trebaju imati jednake mogućnosti za uživanje i sudjelovanje u nogometu.

Prije nekoliko godina klub je s ciljem lakšeg i jednostavnijeg informiranja osoba s invaliditetom kao prvi hrvatski klub otvorio i **posebnu web stranicu** gdje postoje jasne informacije o ulaznicama, pristupačnosti stadiona, kontakt za lakšu organizaciju te je napravljen moderni digitalni sustav prijava za besplatne ulaznice koji danas odlično funkcioniра.

Gledatelje s invaliditetom koji su bili najaktivniji prošle sezone klub je posebno nagradio prigodnim navijačkim rezultatima te tako poslao poruku da cijeni i primjećuje **vjernost koju pružaju Dinamu** kontinuirano kao stalni posjetitelji utakmica na stadionu Maksimir. Klub sustavno traži načine kako olakšati proceduru za prijavu dolaska na stadion, kao i kako poboljšati cjelokupno iskustvo na stadionu za gledatelje s invaliditetom, uz osobni pristup i komunikaciju direktno putem časnika za gledatelje s invaliditetom.

OPĆI I ŠIRI CILJEVI

1. Raditi na povećanju nogometnih aktivnosti koje će biti dostupne većem broju osoba u našoj zajednici, bez obzira na različitosti
2. Raditi aktivno na integraciji osoba s invaliditetom u nogomet i sport općenito

3. Kroz aktivnosti i projekte raditi na socijalnoj integraciji osoba s invaliditetom, ne samo na utakmicama već i drugim aspektima rada nogometnog kluba
4. Omogućiti priliku za sudjelovanje u radu nogometnog kluba osobama s invaliditetom sukladno kriterijima, mogućnostima i prilikama u datom trenutku
5. Povećati broj aktivnosti za osobe s invaliditetom, ne samo navijače već i za druge članove naše zajednice, kao djelatnike, volontere, asistente i drugo u nogometu
6. Učiniti stadion Maksimir i sve pripadajuće nogometne objekte pristupačnim osobama s invaliditetom
7. Povećati broj suradnika ili djelatnika osoba s invaliditetom
8. Povećati broj djece s teškoćama u razvoju kojima klub omogućava sudjelovanje u nogometnim treninzima
9. Nastaviti provoditi postojeće aktivnosti kluba, sudjelovanje u akcijama međunarodnih organizacija i biti primjer drugima

PREGLED POSTOJEĆIH AKTIVNOSTI

1. *Audio deskripcija nogometne utakmice za slijepе i slabovidne navijače*

Projekt je pokrenut 2017. godine, prvo u suradnji s Udrugom slijepih Zagreb i njihovim članovima, da bi u projektu kasnije mogle sudjelovati i druge slijepе osobe koje su iskazale želju za praćenjem prijenosa utakmica. **Slijepim i slabovidnim navijačima projekt omogućava dolazak na stadion Maksimir i slušanje prijenosa uživo putem prijemnika.** Komentatori, obično dvojica u tandemu, prenose susret od početka do kraja uz sportsko komentiranje i deskripciju kao detaljni narativni prikaz svega što se događa na terenu i stadionu. Od početka epidemije korona virusa klub je pokrenuo i **digitalnu audio deskripciju** na YouTube kanalu kako bi navijačima koji iz zdravstvenih razloga nisu mogli dolaziti fizički na stadion ipak osigurao prijenos susreta putem audio prijenosa. Digitalni dio projekta pokazao se iznimno slušanim pa je nastavljen i po povratku gledatelja na stadione, nakon završetka epidemije. **UEFA za ovakve prijenose izdaje klubu posebno dopuštenje svake sezone.**

Klub **samostalno financira** najam opreme za slušanje prijenosa, komentatorske opreme i naknade za komentatore. Navijačima koji sudjeluju omogućene su ulaznice za sve utakmice bez naknade. Važnost ovog projekta unazad pet godina **prepoznala je i ECA** kao glavno europsko udruženje nogometnih klubova koja je ovaj projekt prvo 2017. godine uvrstila u najboljih sedam na razini Europe, da bi 2022. godine isti projekt uz digitalizaciju bio uvršten u četiri najbolja društveno odgovorna projekta na razini Europe. Do sada je organizirano preko 50 audio deskripcija utakmica Dinama.

2. *Dinamo Power Team*

GNK Dinamo pokrenuo je 2018. godine **momčad djece s teškoćama u razvoju** koja nosi naziv "Dinamo Power Team". Klub već niz godina djeci omogućava besplatne treninge na stadionu Maksimir, uz vodstvo trenera iz Nogometne škole Dinamo te uz stručni nadzor fizioterapeuta odnosno rehabilitatora, prema potrebi. U početku je projekt bio provođen u suradnji s udrugom SILab, da bi od 2022. godine partner projekta bila Udruga za Down sindrom Zagreb. **Treninzi za djecu su besplatni**, a od 2022. godine održavaju se dva puta tjedno. Za vrijeme epidemije korona virusa za djecu su bili osigurani i video treninzi kako bi se i kod kuće djeca mogla nastaviti baviti tjelesnom aktivnošću. Česti su posjeti igrača prve momčadi treningu djece, a klub im osigurava niz dodatnih zabavnih sadržaja kroz godinu.

Sve aktivnosti iz projekta, pa tako i aktivnosti u slobodno vrijeme organiziraju se za djecu s ciljem socijalne integracije međusobno te općenito u društvu. Članovi Dinamo Power Team-a pohađaju i nogometne turnire „**Special Power League**“ pa su tako sudjelovali na više turnira diljem Hrvatske proteklih godina. Navedeni projekt je osmišljen i kako bi djeca s poteškoćama u razvoju dobila jednaku priliku za treniranje, igranje nogometa i sudjelovanje u sportu, a prošle godine klub je stavio naglasak i na druge zabavne sadržaje koji su kroz **socijalno-interaktivna druženja** pridonijeli kvaliteti njihovog života. Posjeti igrača prve momčadi, praćenje utakmica Dinama na stadionu uživo te zajedničko gledanje filma nakon treninga, kao i edukativno-interaktivne kulinarske radionice za djecu kako bi stekli znanja o svakodnevnoj zdravoj prehrani.

3. *Dolazak na utakmice prve momčadi Dinama*

GNK Dinamo sustavno na utakmice poziva **partnerske udruge i organizacije** koje rade s osobama s invaliditetom ili koje skrbe o djeci, mladima i odraslima s teškoćama u razvoju. Višegodišnja aktivna suradnja postoji s **Centrom za Rehabilitaciju Zagreb** čiji su članovi česti posjetitelji Dinamovih utakmica, a za jedan od programa u suradnji s ovim centrom u dijelu integracije odraslih osoba s intelektualnim teškoćama klub je 2018. godine dobio i priznanje međunarodne organizacije CAFE. Klub je članovima centra omogućio gledanje utakmice iz svečane lože, uz druženje s igračima prve momčadi. Od 2019. Dinamo i navedeni centar imaju i suradnju u vidu omogućavanja honorarnog rada jednom članu centra, inače u **navijaču Dinama s Downovim sindromom**, i to u obliku rada u Dinamovom fan shopu na stadionu. Na ovaj način honorarni suradnik kluba sudjeluje su svakodnevnim radnim aktivnostima u fan shopu s kojima se susreću djelatnici, a zajedno radimo na integraciji u društvo kroz kontakt s kolegama i navijačima odnosno kupcima.

4. Ostale aktivnosti

Klub je 2019. godine pokrenuo **vlastitu zakladu**, naziva Zaklada Nema predaje, kako bi sustavno i lakše mogao pružati podršku u području "**nogometa za sve**". Glavni ciljevi zaklade su promicanje jednakosti, jednakih mogućnosti i ravnopravnosti te pružanje pomoći na temelju socijalne solidarnosti. **U dvije godine rada zaklada je donirala gotovo dva milijuna kuna u 39 donacija prema udrugama i pojedincima.** Zajedničkim snagama zaklada i Dinamo često provode aktivnosti s ciljem susbjianja predrasuda i promocije jednakih mogućnosti za sve. Kroz rad i donacije zaklade, ali i samostalne aktivnosti kluba u ovom području, članovima zajednice omogućava se jednak pristup nogometu, poboljšanje pristupačnosti stadiona i druge infrastrukture, omogućavanje jednakih prilika za sve i promocija otvorenosti prema svim društvenim skupinama.

MJERLJIVI CILJEVI ZA VRIJEME TRAJANJA STRATEGIJE

1. Nastaviti provedbu postojećih projekata kluba – audio deskripcije za slike i slabovidne navijače, trening momčadi djece s teškoćama u razvoju
2. Nastaviti suradnju u obliku honorarnog rada za djelatnika s Downovim sindromom
3. Pokretanje poslovne suradnje s udrugom ili organizacijom koja zapošjava osobe s invaliditetom
4. Stvoriti još veću otvorenost i dostupnost utakmica Dinama i sudjelovanja u nogometnoj utakmici za različite kategorije osoba s invaliditetom
5. Aktivno sudjelovati u projektu "Special Power League" kroz nastupe momčadi djece s teškoćama u razvoju na turnirima diljem Hrvatske i pokušati povećati broj djece polaznika treninga
6. Pokrenuti suradnju sa sportskim klubovima za osobe s invaliditetom, ne nužno samo u nogometu
7. Pokrenuti niz drugih aktivnosti u području socijalne integracije u suradnji s partnerskim udrugama za djecu s teškoćama u razvoju
8. Odrediti ambasadora kluba, igrača iz prve momčadi Dinama, za kampanju čiji je cilj podizanje svijesti o važnosti dostupnosti nogometa za sve bez obzira na njihov invaliditet ili bilo koje druge poteškoće u razvoju
9. Uključiti veći broj osoba s invaliditetom u rad stručnih službi kluba kroz stručnu praksu, volontiranje ili honorarni rad

V. ZAŠTITA OKOLIŠA

ZELENI PLAN GNK DINAMO

PLAVI ♥ ZELENO

Kao hrvatski prvak, najtrofejniji nogometni klub u Hrvatskoj i klub koji ulaže puno u društveno odgovorno djelovanje i projekte te kao sportska organizacija koja živi, radi i djeluje u susjedstvu jednog od najljepših hrvatskih parkova – parka Maksimira. Također, želimo postati **vodeći nogometni klub u području ekološke osviještenosti, educirati navijače i javnost o ovoj temi zelenog plana**, kao i podizati svijest općenito o važnosti očuvanja prirode te o održivom razvoju bez štete za naš okoliš.

Naša misija je stvoriti ekološki osviješten klub, educirati o toj temi navijače, prijatelje kluba, djelatnike koji će biti primjer drugima, i to od najmanjih akcija do velikih dugoročnih projekata, na stadionu, u našem gradu i društvu općenito. Želimo osigurati **zdravo i pozitivno okruženje za igrače, djelatnike, navijače i sve druge sudionike u nogometu**, ali i biti pokretač pozitivnih i "zelenih" promjena u našoj lokalnoj zajednici. Razlog je naša svjesnost o negativnim posljedicama klimatskih promjena te isto tako naša svjesnost da kao svaki pojedinac, a zatim i skupina velikog broja ljudi zajedno možemo raditi na zaštiti prirode i zagađenju okoliša.

Osim što želimo provoditi projekte s ciljem osvješćivanja javnosti o zelenom planu GNK Dinamo i onome što sami i zajedno možemo napraviti za zaštitu prirode, okruženje u kojem živimo, zrak koji udišemo, ujedno je naša vizija postati vodeći ekološki osviješten nogometni klub u našoj zemlji s jasnom strategijom. Za više od pet godina želimo biti **predvodnik velikih inovacija u hrvatskom nogometu u području zelenog plana** poput implementacije solarne infrastrukture gdje god je moguće, redukciju korištenja električne energije i drugih usluga koje djeluju na onečišćenje zraka, potpuno okretanje održivom razvoju.

OPĆI I ŠIRI CILJEVI

1. Postati vodeći ekološki osviješten nogometni i sportski klub u Hrvatskoj uz brojne aktivnosti i projekte
2. Raditi na zaštiti okoliša s primarnim ciljem poboljšanja i očuvanja zdravlja ljudi općenito
3. Stvoriti ljepše i zdravije okruženje na stadionu i općenito u gradu i našoj lokalnoj zajednici
4. Promovirati zdravi način života
5. Brinuti o održivom razvoju i poslovanju
6. Osvijestiti javnost o važnosti brige o okolišu

PREGLED POSTOJEĆIH AKTIVNOSTI

1) STADION MAKSIMIR

- Dnevni treninzi umjesto večernjih, između ostalog i zbog uštede energije, grijanja, rasvjete
- Zamjena postojeće rasvjete u LED rasvjetu općenito na stadionu (nije primjenjivo jedino na reflektore na kojima tehnički nije moguće uvesti LED)
- U zimskim mjesecima 2022. i 2023. godine po prvi put klub ne grijе glavni travnjak stadiona Maksimir što je najveća ušteda upotrebe električne energije. Grijanje travnjaka nije uključivano ove godine zbog uštede energetika
- Kompostana za biorazgradivi otpad – na razini cijelog stadiona
- Razvrstavanje otpada na stadionu – staklo, papir, plastika, bio otpad
- Nabava električnih strojeva za održavanje nogometnih terena, kao zamjena postojećih uređaja (akumulatori, baterije) – smanjenje emisije CO₂ na stadionu
- Odvajanje papira, kartona kroz veliku logistiku na stadionu
- Uređivanje okoliša u kompleksu stadiona Maksimir - korištenje sredstava bez kemikalija
- Racionalna potrošnja vode, isključivanje vode za vrijeme stanke

2) RADNA ZAJEDNICA – DJELATNICI

- Digitalizacija dokumenata, preferirani način komunikacije digitalna komunikacija, smanjenje korištenja tiskanih materijala i papira, korištenje digitalnih izvještaja i analiza, elektroničko pohranjivanje dokumenata, obavijest prema svim zaposlenicima o jednostavnim koracima ekološke osviještenosti u svakodnevnom radu
- Preporučeno korištenje javnog gradskog prijevoza za dolazak na posao ili korištenje bicikla
- Suradnja kluba s ekološki osviještenim taxi prijevoznikom EKO TAXI kako bi se poticalo djelatnike da za obavljanje radnih zadataka i vanjskih sastanaka koriste taxi prijevoz umjesto vlastitih vozila
- Minimalno korištenje klime za hlađenje i grijanje, provjetravanje, držanje prostorija i ureda na srednjoj temperaturi, minimalno korištenje električnih uređaja uz isključivanje računala i svih uređaja za vrijeme pauze i nakon smjene
- Gašenje svjetla u prostorijama ili nekorištenje rasvjete ukoliko je vani dnevno svjetlo
- Recikliranje papira na razini kluba, posebno odvajanje otpada na razini stadiona
- Izvan radnog vremena kluba izvan upotrebe su svi uređaji koji koriste struju (ekrani, televizori, računala, printeri), kao i kompletna rasvjeta na stadionu te u dijelu uprave kluba, osim minimalno nužne zbog mjera sigurnosti

- Na dane kada nema utakmica za ulaz na stadion ne koriste se elektronički čitači koji troše veliku količinu energije, već glavni ulaz bez upotrebe električne energije

3) IGRAČI I NOGOMETNA ŠKOLA

- Za vrijeme stanke izvan pogona prostorije prve momčadi – voda, struja, električne naprave
- Informiranje o smanjenju potrošnje energije prilikom boravka na stadionu
- Edukacija djece o važnosti brige o očuvanju okoliša

4) NAVIJAČI

- Poticanje dolaska navijača na stadion javnim prijevozom, taksijem ili pješice s ciljem smanjenja korištenja automobila
- Popust na taxi prijevoz za vlasnike godišnjih ulaznica GNK Dinamo
- Poziv na korištenje javnog prijevoza prije svake utakmice
- Papirnate vrećice u fan shopovima, reducirana upotreba plastike
- Višekratne plastične čaše za kupovinu pića na stadionu kako bi se smanjila količina otpada na utakmicama, uz humanitarni karakter akcije
- Matchday zapisnik utakmice – umjesto papirnate distribucije koristimo digitalne oblike prema medijima i ostalima

5) JAVNOST

- Kampanje za društvene mreže i promocija svih aktivnosti kluba na temu zelenog plana kroz kanale kluba gdje postoji višemilijunski doseg
- Komunikacija aktivnosti prilagođena za više različitih javnosti – navijači koji dolaze na utakmice, svi navijači, članovi kluba, vlasnici godišnjih ulaznica, povjerenici, mediji, partneri kluba
- Uključenje u nacionalne i lokalne ekološke akcije i kampanje uz sudjelovanje djece iz škole, trenera iz sustava, djelatnika kluba, igrača i prve momčadi te povezivanje s međunarodnim udrugama

6) OSTALO

- **2020. Dinamo adidas treći dres**
  - Dinamo adidas treći dres izrađen od reciklirane plastike kroz adidasovo partnerstvo s "Parley for the Oceans" projektom čiji je cilj zaštita okoliša kroz smanjenje negativnog utjecaja plastike. Materijal korišten za izradu dresa od plastike prikupljene s plaža kako bi se spriječilo da ta plastika završi u oceanima
- **2022. Službena oprema prve momčadi i artikli u prodaji**
  - Dinamo adidas treći dres izrađen od recikliranog materijala
  - Trening majice izrađene od recikliranog materijala
  - Golmanski dresovi izrađeni 100% od recikliranih materijala
  - Trening kolekcija, trenirke, jakne izrađeni 100% od recikliranih materijala

MJERLJIVI CILJEVI ZA VRIJEME TRAJANJA STRATEGIJE

1. Uključenje igrača u sve aktivnosti, akcije i projekte kao poziv djeci, mladima, navijačima, odraslima jer je uloga igrača kao idola puno veća od poziva raznih organizacija, upravljačkih tijela ili generičkih tekstova i objava
2. *Call to action* kampanje na razini lokalne zajednice – zajedničko čišćenje prirode, briga o zdravlju kroz hodanje i sportske aktivnosti, zdrava prehrana, recikliranje i razvrstavanje otpada (promocija RRR "*reduce, reuse and recycle*")
3. Posvećenost društvenim mrežama i *non-matchday* aktivnostima na temu zelenog plana jer je dokazano da samo manji postotak ukupnog broja navijača dolazi na stadion na utakmice (manje od 5%) – kampanje prema fanovima i digitalnoj zajednici s ciljem podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirode

4. Sajam korištenih predmeta organiziran uz igrače prve momčadi koji bi aktivno sudjelovali – promocija recikliranja
5. Povezivanje s partnerima – Park Maksimir, Zrinjevac i provedba zajedničkih akcija poput sadnje drveća s ciljem smanjenja emisije CO2
6. Nastavak postojećih projekata – višekratne PVC čaše, popust na EKO taksi prijevoz za vlasnike godišnjih ulaznica i slično
7. Prodaja višekratnih vrećica i interna upotreba višekratnih pamučnih ili papirnatih vrećica
8. Doniranje preostale hrane
9. Edukacija naših najmlađih igrača o važnosti prirode i zaštiti okoliša kroz radionice u koje su uključeni njihovi uzori igrači
10. Službena vozila kluba – hibridna ili električna vozila

Dokument je izrađen u sklopu obaveze izrade službene strategije nogometno-društvene odgovornosti GNK Dinamo u procesu licenciranja nogometnih klubova od strane Hrvatskog nogometnog saveza za natjecateljsku sezonu 2023/24.

© GNK Dinamo, Zagreb, Hrvatska

Nakladnik: GNK Dinamo

Za nakladnika: Vlatka Peras, predsjednica uprave GNK Dinamo

Časnica za nogometno-društvenu odgovornost: Iva Cigrovskij

Fotografije: Pixsell, Cropix, GNK Dinamo, HNS

Kontakt e-mail: dinamo@gnkdinamo.hr

Zagreb, siječanj 2023.